

Kmetty János (1889-1975)

Nagybányai utca

1920-as évek második fele

Olaj, vászon 55 x 67 cm

Jelezve jobbra lent: Kmetty

Kikiáltási ár: 3 500 000 Ft

Kmetty a nagybányai művésztelepen

Kmetty János művészi pályájának fontos állomásait jelentették a különböző művésztelepeken eltöltött időszakok. A tízes években a kecskeméti, a háború után a nagybányai, majd a harmincas évektől kezdődően a szentendrei művésztelepen dolgozott a jó barát Perlrott Csabával és Gráber Margittal együtt.

Kmetty és Perlrott dokumentálhatóan 1924-től a harmincas évek elejéig járt rendszeresen Nagybányára. (Kmettyt 1929-ben a Nagybányai Festők Társasága tisztséggé is választotta.) Szerepeltek a kolónia kiállításain, közös tárlatokat rendeztek. Nagybányai útjukat egyúttal összekötötték különböző nagyvárosokban (Kolozsvar, Nagyvárad, Temesvár) szervezett kiállításokkal, melyek művészi sikerük mellett, rendszerint anyagi haszonnal zárultak. Többek között a gazdasági válság idején 1931-ben Szatmáron Perlrotttal és Gráber Margittal rendezett közös kiállításon tizenöt képet adtak el (Murádin 1988).

Kmetty Nagybányán festett képeivel Budapesten 1926 körül jelentkezett először. Fontosnak tartotta az ott készült utcaképeit, hiszen ezekkel szerepelt a KUT harmadik nagy kiállításán. Sikerüket mutatja, hogy Rabinovszky Máriusz a Magyar Grafikában ugyanekkor Nagybánya-képeit méltatta és a Szépművészeti Múzeum pedig egy ott készült akvarelljét vásárolta meg. (Nagybányai utca, 1926 k. MNG) Szerencsére számos mű fennmaradt az ott festett képek közül, melyek stílusukban ugyan eltérnek egymástól, témaválasztásukban rendszerint a várost, annak utcáit, parkjait jelenítik meg. Kmetty 1927-es párizsi útja után a húszas évek közepére jellemző naturalisztikusabb szemléletét a kubizmus, illetve a konstruktivizmus elveit közvetlenül felhasználó elvontabb képalkotás váltotta fel. Ugyanakkor a cézanneizmushoz való kötődés művészetét a kezdetektől mindvégig jellemezte.

Egy téma különböző nézetei

Festményünk, melynek egy változata (*Kisvárosi utca* reprodukálva: Ury, 1978.) ismert, a szabadban festés naturalisztikusabb, oldottabb felfogását képviseli. Mindkét művön a város szimbóluma, a református templom áll a kép központi tengelyében, a *Nagybányai utca* más látószögből néhány méterrel hátrább készült párdarabjánál. A szándék világos. Kmetty a látványhoz való viszonylag pontos ragaszkodásban kereste a szabályosságot, egyfajta geometriai rendet. Ehhez próbálgatta a különböző nézeteket. Képünk geometriája a jegenyefák által kijelölt egyenlőszárú háromszög, a fák, a villanyoszlopok és a templom torony képezte vertikálisok, illetve a kanyarodó út által kirajzolt görbe áthatásaiból áll össze. A sematikus megfestett staffázsalakok beleillenek, egyúttal életet is lehelnek ebbe a szabályosságba.

Kmetty következetes, kitartó festőalkatára jellemző volt egy kép apró változtatásokkal történő többszöri megfestése. Ezek a művek nem tekinthetők önisméltéseknek, sokkal inkább egy probléma újabb és újabb megoldási kísérleteinek.

Kmetty hatása a nagybányai fiatalokra

Kmetty János nagybányai tartózkodása nem múlt el nyomtalanul. Művészetével hozzájárult Nagybánya "harmadik forradalmának" (Murádin) megszületéséhez, az ifjú generáció művészi kibontakozásához. 1931-ben Perlrott Csabával és Mattis Teusch Jánossal közös kiállítást rendezett, mely az egyre jobban elszigetelődő művésztelepen a nyugati modernizmus manifesztációjaként hatott. "Még Nagybányán is, ahol nemegyszer láthattak modern műveket, meghökkentően újnak hatott ez a bemutatkozás." (Murádin 1988) "Elragadtatva bámultuk, az egész kiállítás alatt újra és újra visszatértünk a képekhez, s úgy tapasztaltuk, hogy a mesterek is jól esően veszik tudomásul az érdeklődést a fiatalabb nemzedék részéről - emlékezett vissza Csizér Lilla, az új festőcsoport egyik tagja. Ez a kiállítás és időszak Kmetty művészetének valóban egyik csúcspontját jelentette. Nem sokkal ezután útja Szentendrére vezetett, ahol festészetének új korszaka kezdődött.

Kmetty János: Nagybányai utca 1926 körül
Papír, akvarell, 339 x 236 cm (MNG. Ltsz.:1926-1298)

K.A.